

Oblast 10a

Popis trasy č. 10a Doprava **bus a pěšky nebo na kole**

Borek → Zboží → Žireč → Stanovice → Kuks → Kašov

Procházka obcemi s nejbohatším výskytem památek. Začneme v blízké obci Dvora Králové ve Zboží. Odtud do Žireč, kterou by bylo škoda si neprojet zejména kolem býv. kláštera s kostelem. U sousoší Boží trojice při obecní silnici budeme pokračovat rovně do blízkých Stanovic a kolem býv. mlýna do Kuksu. Prohlídka Kuksu si vyžádá jistě nejméně 2 hodiny (zámecké schodiště, řada soch před byv. hospitém s kostelem, zahrady, prohlídka vnitřních prostor). Zbude-li nám ještě čas můžeme se po modré tur. a cyklistické stezce vypravit do Kašova. Odkud jsou pěkné výhledy. Celodenní výlet.

Žireč

Okres Trutnov

PSC 544 04

německý název: Schurz Markt

Nadm. výška: 279

V 11. st. býval dvorem pražských biskupů, od r.1698 se honosí titulem městečko. Barokní zámek vybudovali v letech 1652-69 jezuité přestavbou renesanční tvrze jako regionální centrální sídlo. Současně s tím byla ves povýšena na město. V té době bylo doplněno řadou plastik, z nichž některé jsou dílem Braunova spolupracovníka, Jiřího Pacáka. V současnosti zámek využívá Charita pro rehabilitaci s postižení pohybového ústrojí.

socha kamenná

Žireč - Před obcí socha František Xaverský s mušlí v ruce křtí. Léta byla socha zarostlá v roští.

kaple

Žireč - hřbitovní kaple sv.Odilona z r.1656 pod zastávkou ČD.

socha kamenná

Žireč - J.Nepomucký před kostelem.

kaplička-výklenek,ochranná kaple

Žireč - barokní kaplička při silnici vedoucí obcí postavena ke cti J.Nepomuckého s letopočtem zvýrazněnými písmeny v textu ICIV DIVIII MVCI. Foceno v r. 2001 před obnovou a po ní v r. 2004. Pod jednotlivými oblouky jsou uvedeny jeho zásluhy. V kapličce je volné místo po soše. J.N.byl blahoslaven 1719 a svatořečen 19.3.1729.

sloup kamenný

Žireč - sloup na návsi se sochou P.Marie - Imaculáty. V nižší hranolové části sloupu jsou reliéfy biblické symboliky, Kristův monogram IHS a výklenek. Výklenek mohl sloužit jako svatostánek při náboženských slavnostech zdejších Jezuitů

kaplička-výklenek,ochranná kaple

Žireč - kaplička Boží Trojice. V tomto roce zmizela asi je rekonstruována.

přírod. a tech. zajímavosti

Žireč - erb na pomníčku za sochou Krista na křižovatce.

pomník-památník

Žireč - pomníček pod zastávkou ČD. Ve vrcholu je reliéf klasů. Německý text oznamuje: Z vděčnosti věnuje Zemědělská oblastní správa svému zakladateli a 1.předsedovi.

socha kamenná

Žireč - sousoší nejspíš sv. Floriána. Socha v oděvu římského vojína v pancíři s postraními anděly nesoucí cedule. V ruce vojína není vidět tradiční konvice s vodou ulévající hořící domek.

Socha je v stromořadí na výjezdu ze Žirce na Stanovice.

klášter

Žireč - bývalý jezuitský klášter z let 1652 v současnosti využívá Charita při péči o rehabilitaci nemocných s roztroušenou sklerozou.

kostel

Žireč - kostel svaté Anny. Při bývalém jezuitském klášteru z let 1652 je barokní kostel z let 1668 - 98. Klenba lodě valená s lunetami, kaple sklenuta křížovou klenbou a presbytář s kupolí s lucernou. Hlavní oltář od J.Suchardy (r.1839) je empírový. Oltářní obraz svatého Františka z Asisi je 17.století. Obrazy jezuitských světců od J.Raaba kolem roku 1750. Ozdobný kamenný portál kolem z roku 1735 a sousoší Nanebevzetí P.Marie z roku 1735 jsou od J. Fr. Pacáka.

kříž kovový

Žireč - křížek před hřbitovní branou vzadu uveden letopočet 1831.

hřbitovní pomník

Žireč - hřbitovní náhrobky významných rodáků vpravo nejstarší z r.1776.

hřbitovní pomník

Žireč - hřbitovní náhrobek sochaře působícího ve Vídni Franze Mullera zemřel 1887.

socha kamenná

Žireč - anděl blažené smrti na hřbitově od místního sochaře rodáka působícího ve Vídni Fr.I.Müllera nar.1829 zemřel 1887, podepsaného vzadu u paty pomníku.

Obec 3km jihovýchodně od Dvora Králové.

kaplička-výklenek,ochranná kaple

Borek - kaplička z r. 1844

Zboží

Okres Trutnov

PSC 544 42

německý název: Rennzäh

Obec 3km východně od Dvora Králové.

kaple

Zboží - kaplička uprostřed obce ve špatném stavu.

kříž kamenný

Zboží - kříž z r. 1726.

pomník-památník

Zboží - u čp.18 větší pomník za padlé 1914-18.

Stanovice

Okres Trutnov

PSC 544 01

výměra ha: 272

obyvatel: 77

německý název: Stangendorf

Samostatná obec maličká obec 1 km západně od Kuksu. V obci na toku Labe stojí Šporkův mlýn. V obci nejsou jiné význačné budovy.

zaniklé objekty

Stanovice - zanikla křížová cesta na okraji lesa poblíž Stanovic, kterou se procházelo k Braunovu betlému. Jsou vedeny snahy o její obnovení.

kříž kamenný

Stanovice - kříž u čp. II/6 mezi tujemi. Vzadu věnování Errichtet von J. u. A.Leiske o něco níže jméno Franz a letopočty 1892 a 1914. Zpředu: Wenn des schukslas stürmetoben richte deinen blick nach oben!

relief-obraz-dom.výklenek

Stanovice - soška sv. Antonína ve štítu domu stojícího proti křížku.

socha kamenná

Stanovice - sousoší kaple Nejsvětější Trojice stojí v obci poblíž mostu přes Labe. Sousoší vytesal M.B.Braun r. 1720. Současně je to místo spojující Kuks s Betlémem.

dům či chalupa

Stanovice - Šporkův mlýn

rozhledna, výhled

Stanovice - Pohled údolím Labe.

Kuks

Okres Trutnov

PSC 544 43

výměra ha: 482

obyvatel: 241

německý název: Kukus

Z dostupných pramenů se dovíme, že Kuks měl dvě významná období rozvoje. V prvním se rýžovalo zlato. Druhé souvisí s rozvojem lázeňství a barokní kulturou, která zde započala v roce 1692. Hraběte F. A. Sporck vlastnil v té době hrad Choustníkovo Hradiště s přílehlou obcí. Nedaleké lesní prameny nad údolím řeky Labe se pro něho staly podnětem k vybudování lázní se zámečkem, s kolonádami, schodištěm s tekoucí vodou, závodíštěm zdobeném sochami, divadlem a nádhernými zahrady. Lázně na levém břehu údolí poskytovaly kromě léčivé vody také pohodlí a zábavu. Na protilehlém břehu Labe vybuďoval hrabě hospital pro stovku starých mužů z panství, kostel Nejsvětější trojice, Braunův Betlém. Dva roky po smrti F. A. Sporcka přišla povodeň, která znamenala konec lázeňského života. Po několika málo desítkách let sláva Kuksu skončila a obec se změnila v řemeslnou ve vesnici.

kostel

Kuks - špitální kostel Nejsvětější Trojice.

Stavba kostel podle projektu G.B.Alliprandiho, byla zahájena roku 1707 za spolupráce stavitelů P. Netoly a P.Della Torre. Vysvěcen byl až roku 1717.Kostel je protáhlý osmiúhelník protínaný křížem. Vnější průčelí je bohatě tvarované polovalcovými výkroji v bocích, skosenými nárožními, plastickými římsami a nestejnorodými okny. Uprostřed je portál s plastickou výzdobou Zvěstování P.Marie z r. 1709 od italského umělce.Rovněž vnitřní štuková výzdoba je práce italských řemeslníků. Mobiliiář je z 18.století. V podkostelní kryptě je Šporkova rodinná hrobka. Kostel je součástí špitálu, který nechal zbudovat hrabě Fr. Antonín Špork jako útulek pro 100 mužů z panství - vysloužilé vojáky a staré služebnictvo. Součástí špitálu je stará lékárna U granátového jablka, kterou vedl řád Milosrdných bratří. Tento řád zde ve špitálu působil a podle svého znaku granátového jablka pojmenovali i lékárnu jak bývalo tehdy zvykem.

přírod. a tech. zajímavosti

Kuks - celkový pohled na špitál s kostelem . Podnět k založení Kuksu daly minerální prameny, které byly r.1694 prozkoumány na popud Fr. Antonína Šporka.

socha kamenná

Kuks - Alegorické sochy vlevo 11 ctností vpravo 12 neřestí.

socha kamenná

Kuks - Velký Miles Christianus vznikl (1731-32) přenesený sem z hranic u žirečského panství jezuitů. (Křesťanský bojovník, hrdina ctností dle představ F. Šporka iniciovaných četbou listu sv. Pavla Afeským 11-17. Text na štítu bojovníka: omnia propter istum = vše skrze toho). V této době se rodila první zobrazení tohoto druhu jako archanděl Michael a sv. Jiří.

socha kamenná

Kuks - socha Krista Salvátora s textem: Wěnowaný od Reginy Hraběny Sweerts Spork 1858. Socha představuje Krista cestou na Golgotu. Smysl německého textu pod věnováním: Vezmi kříž svůj na svá bedra a následuj mě.

socha kamenná

Kuks - lapidárium ve dvoře kláštera.

socha kamenná

Kuks - celkový pohled po levý břehu Labe s budovami bývalých lázní a zámek které nechal vystavět F.A. Spork r.1704 nad léčivými prameny. Úpadek Lázní nastal po ničivé povodni r.1740. V současnosti upoutá pozornost schodiště s vodní kaskádou a Neptuny.

relief-obraz-dom.výklenek

Kuks - vstup k léčivým pramenům s erbem Šporků umístěným kdysi v čele zámku. Nad studnou stávala v minulosti kaple Panny Marie.

socha kamenná

Dvě samostatné sochy David z r.1729 a Goliáš z r. (původně Herkomman) za schodištěm s vodní kaskádou. Původní socha Herkommana byla vytvořena jako satira na prodejné právníky. Socha tiskla v levé ruce velké říšské jablko s nápisem IURE ERUI (Právem jsem dobyl). Text má shodný význam i pozpátku. Což ještě více zdůrazňovalo kulatost paragrafu. V roce 1729 úřady říše rozhodly o přetěsnění Herkommana.

boží muka

Kuks - sloupová kaplička vysoká cca 3,5 m s prázdnými výklenky pro sošky je za benzinovou stanicí

kříž kovový

Litinový kříž na kamenném podstavci nalézá se 100m od hl. silnice mezi hřištěm parkovištěm a výrobnou Vánoční ozdoby. Je bez textu.

kříž kamenný

Kuks - křížek se sv. Antonínem ve výklenku za obcí směrem na Jaroměř 250m. Text s věnováním: Errichtet von Franz u. Karolina Winkler 1920. Vpředu modlitba: Treu in meinem Ganzen leben mein patron bleib jederzeit bitte dass mir Gott wollgeben enst die enge seligkeit bit fir uns!

kříž kovový

Kuks - kříž kovový za obcí směrem na Jaroměř 500m vlevo na mezi u zemědělského podniku.

socha kamenná

Kuks - socha Spravedlnost ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Upřímnost ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Štědrost ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Píleze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Cudnost ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Statečnost ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Moudrost ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Trpělivost ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Láska ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Naděje ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Víra ze skupiny ctností od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Anděl blažené smrti od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Anděl žalostné smrti od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Pýcha ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Lakomství ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Smilstvo ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Závist ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Obžerství ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Hněv ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Lenost ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Zoufalství ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Lehkomyslnost ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Pomluva ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Lstivost ze skupiny neřestí od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Podvod ze skupiny neřestípodělsí dodatek od B.Seelinga

socha kamenná

Kuks - socha Blahoslavení lkající ze skupiny blahoslavenství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Blahoslavení milosrdní ze skupiny blahoslavenství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Blahoslavení pokojní ze skupiny blahoslavenství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Blahoslavení chudí duchem ze skupiny blahoslavenství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Blahoslavení lačníci po spravedlnosti ze skupiny blahoslavenství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Blahoslavení trpící ze skupiny blahoslavenství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Blahoslavení tiší ze skupiny blahoslavenství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Blahoslavení čistého srdce ze skupiny blahoslavenství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - socha Náboženství od M.B.Brauna.

socha kamenná

Kuks - sousoší zvěstování od italského sochaře kolem r.1709

kříž kovový

Kuks - kovový křížek u vpravo od zámku u posledního domu, kde začíná nezpevněná cesta již poblíž Labe zarostlí v křovi. Podstavec již pospravovaný betonem. Bez textu a letopočtu.

socha kamenná

Kuks - socha Panny Marie 32 m od tratě přibližně 450m od zastávky Kuks směr Dvůr Králové na pravé straně tratě. Stojí na nedávno vymýceného okraje lesa. Socha je z části zvětřalá a děťátko v náruči již nemá hlavičku. Text na podstavci HEILIGE MUTER GOTTES BITTE SEHR UNS! Text v kartuši: Dem urgrosvater Alois Kuhni 1797 – 1870 auf seinem felde 1933. Zezadu je text: Gewiedmet von feiner Tochter Juliane vereliechte Dvořák in Jaroměř und von feiner Ehegatin Therezia Kuhn 1884.

relief-obraz-dom.výklenek

Kuks - kotva domovní znamení na čp.44.

socha kamenná

Kuks - betlém. Vidění sv. Huberta

Braunovy plastiky vznikaly v letech 1726 -29 a 1731-34. Byly vytesány do přírodních skalnatých útvarů přímo na místě v tzv. Novém lese mezi Kuksem a Žirčem. Přicházíme-li po značené cestě od autoparkoviště nad lesem mjíjme sochy a sousoší: 1. Poustevník Garin, 2. Jan Křtitel (velmi poničen) , 3. Poustevník Onufrius (skloněný nad lepkou), 4. Máří Magdaléna (napůl poničená), 5. Narození Páně s příjezdem Tří králů, 6. Vidění sv. Huberta, 7. Studna Jakubova.

socha kamenná

Kuks - betlém. Narození Páně s příjezdem Tří králů,
Braunovy plastiky vznikaly v letech 1726 -29 a 1731-34.

socha kamenná

Kuks - betlém. Máří Magdaléna.
Braunovy plastiky vznikaly v letech 1726 -29 a 1731-34.

socha kamenná

Kuks - betlém. Poustevník Onufrius.
Braunovy plastiky vznikaly v letech 1726 -29 a 1731-34.

socha kamenná

Kuks - betlém. Poustevník Garin.
Braunovy plastiky vznikaly v letech 1726 -29 a 1731-34.

socha kamenná

Kuks - betlém. Vstup s pokladnou, stranou pískovcová stěna, která tvořila kulisu k pozadí divadelní scény.
Braunovy plastiky vznikaly v letech 1726 -29 a 1731-34. Byly vytesány do přírodních skalnatých útvarů přímo na místě v tzv. Novém lese mezi Kuksem a Žirčem. Přicházíme-li po značené cestě od autoparkoviště nad lesem mjíjme sochy a sousoší: 1. Poustevník Garin, 2. Jan Křtitel (velmi poničen) , 3. Poustevník Onufrius (skloněný nad lepkou), 4. Máří Magdaléna , 5. Narození Páně s příjezdem Tří králů, 6. Vidění sv. Huberta, 7. Studna Jakubova.

socha kamenná

Kuks - betlém. Studna Jakubova.
Braunovy plastiky vznikaly v letech 1726 -29 a 1731-34.

socha kamenná

Jan Křtitel.
Braunovy plastiky vznikaly v letech 1726 -29 a 1731-34.

ostatní

Kuks - klášterní kostel Nejsvětější Trojice - interiér z poloviny 18.st.

Kašov

Okres Trutnov

PSC 544 01

německý název: Kaschow

Osada 3 km jižně od Kuksu.

kříž kamenný

Kašov - obec za Žirčem po výjezdu z lesa za kterým je parkoviště pro návštěvníky Braunova Betléma. Po 300m na křižovatce k obci kříž bez horního břevna zřídil 1837 Johan Horník , opraveno 1887.

podstavec

Kašov - uprostřed osady podstavec bez kříže s reliéfem PM bez textu a letopočtu.

kříž kovový

Kašov - křížek u cedule na konci okresů TU/NA.

rozhledna, výhled

Kašov - výhled

- - - Konec sestavy - - -